

Od Redakcji

Editor's Note

Oddajemy do Państwa rąk już 23 numer czasopisma „Niepełnosprawność”. Tym razem refleksja teoretyczna i dociekania empiryczne skoncentrowane są wokół szkoły, jej różnych podmiotów, praktyk nauczania uczniów z niepełnosprawnością, przygotowania kadr do wypełniania zadań edukacyjnych. Autorzy tekstów stawiają pod dyskusję wiele zagadnień wiążących się ze szkołą jako przestrzenią życia osób z niepełnosprawnością, w tym zagadnień wspólnego kształcenia uczniów pełno- i niepełnosprawnych. Ich poszukiwania respektują zasadę stawiania pytań, rewidowania tez oraz aktualizowania sensu zobowiązań i możliwości szkoły, a także oczekiwań wobec niej.

Zebrane w niniejszym tomie opracowania nawiązują do stanowisk płynących z konceptów normalizacji, integracji i inkluzji, zmiany społecznej, humanizacji pomocy. W zbiorze tekstów można odnaleźć takie, które w sposób istotny odnoszą się do profesji pedagoga specjalnego, wzorów myślenia oraz działania jej przedstawicieli. Silnie uobecniona jest w nich tradycja humanistycznej misji pedagogiki specjalnej, jak i nowe jej odsłony w postaci współczesnych konceptów zmiany społecznej. Autorzy artykułów zachęcają do refleksji nad tym, jakimi wartościami żyję, uwrażliwiają na wagę tych kompetencji, które wykraczają poza zbiór kompetencji technicznych (Sławomira Sadowska, Sławomir Olszewski, Katarzyna Parys). W przestrzeni rozważań odnajdujemy też teksty, w których myśl o profesji pedagoga specjalnego spleciona jest z myślą o zmianach systemowych. Domena aktualnej rzeczywistości systemu kształcenia pedagogów i nauczycieli oraz domena aktualnej rzeczywistości oświatowej i polityki oświatowej staje się pretekstem do pełnego niepokoju odnoszenia się do wypełniania zadań profesji pedagoga specjalnego (Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk i Sławomira Sadowska, Katarzyna Plutecka). Przedstawione różne punkty widzenia na problemy związane z profesją pedagoga specjalnego budzą zaniepokojenie oraz przekonanie, że łączymy się z pogłębioną myślą wrażliwych na potrzeby ludzi i świata naukowców. Kolejną grupę tekstów łączy myślowo wyzwanie, jakie rodzi „otwarcie systemu oświaty” na wszystkich uczniów, niezależnie od stopnia ich sprawności.

Minęło już 25 lat, gdy na mocy ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty zapewniono możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną oraz niedostosowaną społecznie. Reformatorskie działania wyznaczone były przebudową systemu społeczno-gospodarczego państwa, diagnozami aktualnych problemów i wyzwań, przed którymi stała wówczas edukacja, oddolnymi ruchami nauczycieli, oczekiwaniami rodziców dzieci niepełnosprawnych, którzy domagali się dla swoich dzieci miejsca w systemie edukacji, oczekiwali takiej organizacji kształcenia, by uwzględniane były specjalne potrzeby edukacyjne niepełnosprawnych uczniów.

„Otwarcie systemu oświaty” wpisywało się w podnoszone głosy na temat niwelowania w społeczeństwie nierówności i przywilejów, było też wyrazem realizacji koncepcji normalizacyjnych i integracyjnych. W odwołaniu do tych założeń autorzy podejmują się analiz w polu zmian systemowych, spojrzenia różnych podmiotów na wspólną edukację, praktyk wspólnej nauki i wyzwań, jakie wiążą się z różnorodnością potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (Katarzyna Ćwirynkało i Urszula Bartnikowska; Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk; Urszula Bartnikowska, Katarzyna Ćwirynkało oraz Żyta Agnieszka; Joanna Skibska; Małgorzata Zaborniak-Sobczak, Katarzyna Ita Bieńkowska i Andrzej Senderski). Przedstawione punkty widzenia na problemy związane z tą kwestią są naprawdę interesujące. Mamy możliwość obcować z myślą badaczy, teoretyków, naukowców z różnych dyscyplin. Ich prace budzą zainteresowanie nie tylko z uwagi na pogłębione rozpoznanie, interesujące analizy literatury krajowej i zagranicznej, ale i z uwagi na impuls, jakim są dla naszego myślenia. Ostatni obszar poznawczej eksploracji zaproponowany w niniejszym tomie w sposób szczególny łączy kategoria humanizacji i refleksyjności. Analizie teoretycznej poddane zostały problemy związane ze statusem prawdy obiektywnej, z uniwersum symbolicznym i definicjami rzeczywistości, z którymi musi się zmierzyć nauczyciel, by nie ulec wypaczającym siłom nacisku społecznego i przesądów. Dociekania empiryczne odnoszą się zaś między innymi do problemów rozwoju społeczeństwa sieciowego, informacyjnego. W tym kontekście podjęta została próba rozpoznania subiektywnych sensów nadawanych przez nauczycieli szkół specjalnych „byciu” mediów w życiu szkolnym uczniów. Badawcze sprawozdania dotyczą także podmiotowego (uczniowskiego) spojrzenia na czynniki motywujące i demotywujące do nauki szkolnej, obszaru rozwijania kompetencji komunikacyjnych oraz przestrzeni wsparcia rodzin (Agnieszka Drabata; Iwona Myśliwczyk; Agnieszka Buczek i Jacek Sikorski; Agnieszka Łaba-Hornecka; Agnieszka Jaranowska). Zakresowo wszystkie te teksty koncentrują się wokół pracy z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną i z autyzmem, jednak podejmowane w nich kwestie są bardziej uniwersalne. W kontekście ustaleń z nich płynących wypada się upomnieć kolejny raz o humanizację pomocy, tak, by poziom satysfakcji uczestni-

ków procesu pomagania dotyczył zarówno tych, którym pomoc jest świadczona, jak i osób im pomagających.

Do dyskusji o edukacji osób z niepełnosprawnością włączyli się przedstawiciele środowiska akademickiego i praktyki. Jest też głos badacza, przed którym – po opuszczeniu murów Uniwersytetu – dopiero długa droga zagłębiania się w tajniki teorii i praktyki. Pragniemy podziękować wszystkim autorom, którzy postanowili podzielić się swoimi rozważaniami na łamach naszego czasopisma. Wyrażamy nadzieję, że numer „Niepełnosprawności”, który oddajemy do rąk Państwa, spotka się z pozytywnymi ocenami. Zapraszamy oczywiście do dzielenia się naukowymi dokonaniem w kolejnych numerach czasopisma.

prof. UG, dr hab. *Sławomira Sadowska*
Redaktor tomu